

DESPRE ANIVERSĂRI ÎN DEZBATERILE BIROULUI POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN -1949

Nicoleta Koning

Unul din elementele caracteristice perioadei comuniste a fost folosirea diferitelor aniversări, sărbători naționale sau internaționale pentru omagierea ideologiei marxist-leninist, a sistemului comunist și a “marelui prieten de la Răsărit” – U.R.S.S. În acest sens regimul a redimensionat și a creat sărbători prin care rescria practic istoria națională; 23 august și ziua de naștere a lui Stalin etc. au devenit importante momente de sărbătoare națională.

Cu unele excepții, vechile sărbători (precum ziua regelui, etc.) au fost interzise. Unele din manifestările păstrate au fost acelea din zilele de 1 mai, ziua internațională a muncii (care fusese sărbătorită în România pentru prima oară în 1890) și din 9 mai. Aceasta din urmă va căpăta o dublă semnificație, pe lângă proclamarea independenței României în 1877, mai însemna și aniversarea “Zilei Victoriei”, 9 mai 1945 fiind data la care Anglia, S.U.A. și U.R.S.S. au semnat la Berlin actul de capitulare necondiționată al Germaniei.

Astfel în ședința Biroului Politic din 30 martie 1949, se stabilea ca o comisie, formată din Teohari Georgescu, Iosif Chișinevski și Alexandru Moghioroș să studieze planul de pregătire a sărbătoririi zilei de 1 mai (textul planului nu este prezent în stenograma ședinței)¹¹⁰⁶. Nu mai există alte mențiuni despre această sărbătoare. Același loc infim îl ocupă în cadrul Biroului Politic și discuțiile despre ziua de 9 mai. Astfel, în ședința Biroului Politic din data de 14 aprilie 1949 erau aprobate propunerile Direcției de Propagandă privind organizarea de serbări populare cu retrageri de torțe etc.¹¹⁰⁷ În schimb, 23 august cât ziua de naștere a lui Stalin au fost tratate cu mare atenție de către Biroul Politic. După cum se știe, la 23 august 1944, România, în contextul desfășurării celui de-al doilea război mondial, a întors armele împotriva Germaniei naziste, alăturându-se Națiunilor Unite. În toată această operațiune, deși contribuția lor a fost minimă, comuniștii și-au asumat rolul principal, ignorând complet contribuția forțelor democratice (P.N.L., P.N.Ț. etc.) În cadrul ședinței din 21 iulie 1949 se discuta programul sărbătoririi acestei zile. La aceasta au participat: Vasile Luca, Iosif Chișinevski, Alexandru Moghioroș, Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Miron Constantinescu, Teodor Iordăchescu, Gheorghe Vasilichi, Ștefan Voitec, Chivu Stoica și Mihai Moraru.¹¹⁰⁸ Se dorea transformarea acestei zile într-o mare sărbătoare națională întrucât, 23 august 1944, nu fusese numai ziua întoarcerii armelor ci și ziua din care, beneficiind de sprijinul Moscovei comuniștii au început

¹¹⁰⁶ *Pregătirea sărbătoririi zilei de 1 mai*, Dosar nr. 30/1949, Fond C.C. al P.C.R. - Cămară, fila 4.

¹¹⁰⁷ *Sărbătorirea zilei de 9 mai*, Dosar nr. 38/1949, , Fond C.C. al P.C.R. - Cămară, fila 6.

¹¹⁰⁸ *Sărbătorirea zilei de 23 august*, Dosar 67/1949, Fond C.C. al P.C.R. - Cămară, fila 1.

lupta pentru preluarea puterii în România¹¹⁰⁹. De aceea Gheorghiu Dej afirma că “23 august este cea mai însemnată zi a poporului nostru” și propunea “să fie o manifestare puternică pentru construirea socialismului, prietenia cu Uniunea Sovietică, lupta pentru pace și internaționalismul proletar”¹¹¹⁰. În această ședință Biroul Politic lua hotărârea ca 23 august să fie declarată zi de sărbătoare națională.

Organizarea acestei sărbători în 1949 a fost stabilită printr-o Hotărâre a Biroului Politic din același an¹¹¹¹. La 23 august comuniștii sărbătoreau “eliberarea de fasciști”; cu toate acestea spiritul în care urma să se desfășoare sărbătoarea era pus “sub semnul luptei pentru depășirea planului, sub semnul participării oamenilor muncii din R.P.R. la lupta pentru pace, împotriva ațățătorilor imperialiști ai războiului”¹¹¹². Apare aici un procedeu specific sistemului comunist, în speță așa zisa “sărbătorire prin muncă”, care consta în organizarea de “întreceri socialiste între diverse întreprinderi” (Confederația Generală a Muncii era însărcinată să ia măsuri pentru stimularea întrecerilor în întreprinderi); această acțiune se realiza sub lozincă (ce nu avea nici o legătură cu evenimentul în sine) “Să îndeplinim planul de producție pe cele 3 trimestre până la 23 August”. Măsurile luate în vederea acestei aniversări vizau nu numai sectorul economic dar și pe cel cultural, demonstrând astfel controlul strict al statului asupra organismelor culturale existente. Astfel, Uniunea Scriitorilor, Societatea Compozitorilor, cenaclurile literale erau însărcinate să pregătească material (poezii, sonete, marșuri etc.) în vederea acestei manifestări, sub atenta îndrumare a autorităților. Întreaga activitate culturală era realizată la comandă¹¹¹³.

Din alt punct de vedere trebuie spus că, măsurile luate în cinstea Armatei Roșii depășeau cu mult erau de o amploare atât de mare, încât nu se mai știa dacă este o sărbătoare națională a României sau una închinată în exclusivitate Moscovei. Astfel, Ministerul Artelor urma să realizeze un film documentar din jurnale vechi “tratând intrarea Armatei Roșii în București (diviziile Tudor Vladimirescu și Horia, Cloșca și Crișan); de asemenea editura P.M.R. trebuia să se îngrijească “ca până la 1 August să fie gata un număr suficient de tablouri noi ale clasicilor marxism leninismului.”; De asemenea, pentru perioada 5-15 august în adunările organizațiilor de bază urma să o expunere despre “5 ani de la eliberarea țării noastre de Armata Sovietică” prin presă și conferințe trebuiau să se aducă elogii eroilor Armatei Roșii, alături de cei ai Armatei Române¹¹¹⁴.

Întreaga presă se afla sub controlul conducerii de Partid și scria la indicațiile acestuia, de aceea printre dispozițiile date de Biroul Politic se număra și aceea că “presa va publica începând de la 15 August articole și reportagii subliniind rolul U.R.S.S. în eliberarea țării noastre, rolul tovarășului Stalin în obținerea victoriei

¹¹⁰⁹ *Sărbătorirea zilei de 23 august*, Buletinul Oficial, numărul 54, 20 august 1949, pagina 3.

¹¹¹⁰ *Ibidem*, fila 7.

¹¹¹¹ *Hotărârea Biroului Politic al C.C. al P.M.R. în vederea sărbătoririi zilei de 23 august*, Dosar nr. 162/1949, Fond C.C. al P.C.R. - Cancelarie, fila 1.

¹¹¹² *Ibidem*.

¹¹¹³ *Ibidem*, fila 2.

¹¹¹⁴ *Ibidem*, fila 3.

asupra fascismului, rolul P.M.R. în lupta contra fascismului și eliberarea țării. Vor fi scoase în evidență realizările regimului de democrație populară”¹¹¹⁵

De menționat că această hotărâre a Biroului Politic, privind sărbătorirea zilei de 23 august, purta ștampila de Strict Secret; aceasta din cauză că regimul urmărea să creeze impresia de spontaneitate a manifestărilor, ascunzând astfel lipsa de atașament a populației față de vecinul de la Răsărit. Această imagine trebuia să fie arătată nu numai opiniei publice românești ci și delegațiilor străine, din U.R.S.S. sau alte “țări democratice”, invitate la eveniment.

După cum se poate observa, modelul absolut era Moscova. iar elogiarea lui Stalin a fost un obicei permanent până la începutul procesului de destalinizare(1953). În acest context, ziua de naștere a liderului moscovit era transformată de autoritățile române într-o adevărată sărbătoare națională. Un astfel de moment este surprins în ședința Biroului Politic din data de 25 mai 1949. La aceasta au participat: Gheorghiu Dej, Teohari Georgescu, Lothar Rădăceanu, Iosif Cișinevski, Alexandru Moghioroș, Gheorghe Apostol, Miron Constantinescu, Teodor Iordăchescu, Gheorghe Vasilichi, Ștefan Voitec, Chivu Stoica, Iosif Rangheț, Vasile Luca și Vasile Vaida.¹¹¹⁶ Trebuie spus ca practic nu există discuții asupra proiectului; ca și în alte cazuri, nu există o dezbateră de idei în cadrul acestor ședințe. Comentariile membrilor Biroului Politic nu aduceau decât cel mult schimbări de formă ale documentelor. Dacă apăreau diverse critici asupra textelor și formulărilor, acestea erau evazive sau pur și simplu nu aveau logică. De asemenea, mai ales când era vorba de vecinul de la Răsărit, liderii comuniști se întreceau în a face propuneri cat mai măgulitoare pentru Stalin. Astfel Iosif Chișinevski propunea ca “în programul lucrărilor despre tovarășul Stalin să se traducă și lucrările scriitorilor din alte țări, în afară de scriitorii progresiști străini despre Stalin”.¹¹¹⁷ De menționat că “scriitori progresiști străini” erau în cele mai multe cazuri, personaje racolate și plătite de Moscova, pentru a crea o imagine favorabilă U.R.S.S.- ului în Occident. Este o perioadă în care cultul personalității este în floare; astfel sărbătorirea lui Stalin urma să se desfășoare sub lozinca “I.V.Stalin – marele geniu al omenirii muncitoare, conducătorul oamenilor muncii din întreaga lume, eliberatorul și prietenul poporului nostru”. Este un element caracteristic acelor ani, atribuirea lui Stalin de trăsături supraomenești., cât și de presupusa lui autoritate extinsă la nivel mondial(unul din scopurile cele mai importante ale ideologiei comuniste fiind declanșarea revoluției universale).Amplerea acestei manifestări era dovedită și de numărul mare al organelor și instituțiilor implicate în această acțiune, enumăr doar câteva: Direcția Agitație și Propagandă C.C., Direcția Organizatorică a C.C., C.G.M., U.T.M., Ministerul Artelor, A.R.L.U.S., Institutul Româno – Sovietic, Asociația pentru răspândirea cunoștințelor științifice, editura P.M.R., Uniunea Scriitorilor din R.P.R, Academia R.P.R.etc.¹¹¹⁸ Tot în cinstea acestei acțiuni urmau să fie reeditate opere ale lui Stalin si să fie editate: un album biografic, broșuri de mare

¹¹¹⁵ *Ibidem*.

¹¹¹⁶ *Sărbătorirea zilei de naștere a tovarășului Stalin*, Dosar nr.53/1949, Fond C.C. al P.C.R. – Cămin. fila 3.

¹¹¹⁷ *Ibidem*, fila 9.

¹¹¹⁸ *Ibidem*.

tiraj despre viața și opera lui, despre întâlnirile cu muncitorii, țăranii colhoznici, culegeri de traduceri din poezii sovieticii despre Stalin etc. O consfătuire specială a scriitorilor și poezilor era propusă pentru luna iunie¹¹¹⁹; O întreagă literatură era “fabricată” la comanda liderilor comuniști, pentru a aduce omagii unui personaj ce contribuise din plin la suprimarea democrației și secătuirea resurselor economice ale țării noastre. Totul se desfășura după un plan bine stabilit “Se va elabora de îndată” se spunea în hotărârea Biroului Politic “un plan de strângere a darurilor pentru tovarășul Stalin din toate colțurile țării. *Pregătirea* cadourilor va începe din luna Iunie. Aceasta nu se va anunța public” – așadar, ca și în multe alte rânduri liderii comuniști români ascundeau adevărul și anume totala lipsă de popularitate a cetățenilor români pentru liderul de la Răsărit. Cu toate acestea într-un articol din “Scânteia” din 9 decembrie 1949 se spunea că oamenii muncii au pregătit daruri lucrate cu drag și venerație pentru scumpul învățător și conducător”.¹¹²⁰ Nu numai literaților și ziariștilor li se cerea să scrie la comandă dar și pictorii, sculptorii și compozitorii erau însărcinați de autoritățile comuniste să-și pună talentul artistic în slujba acestor aniversări prin realizarea de tablouri, sculpturi și piese muzicale¹¹²¹.

După cum se poate observa ca și în cazul altor aniversări, statul organiza totul până în cele mai mici detalii; în acest context, este greu de crezut că “sărbătorirea prin muncă”, prezentată pe prima pagină a ziarelor ar fi fost ceva spontan (așa cum susținea presa). Un astfel de exemplu există în ziarul “Scânteia” din data de 30 noiembrie 1949: “în cinstea a celei 70 – a aniversări a tovarășului Stalin muncitorii și tehnicienii din numeroase unități a Sovrompetrolului lucrează în contul anului 1950”¹¹²² sau în cel din data de 1 decembrie același an, în care se preciza că “În prima zi de preluare a lucrului minerii din sectorul I al minei Lupeni au depășit programul zilnic cu 24%..Ei sunt hotărâți să-și sporească eforturile pentru a da Patriei noastre cărbune mai mult și mai bun în cinstea tovarășului Stalin”¹¹²³.

Printre măsurile luate de către Biroul Politic se număra și aceea ca numeroasele cadouri să fie înmânate lui Stalin prin intermediul unei delegații românești. Rezultatele acestei călătorii au fost prezentate de către Gheorghiu Dej într-o altă ședință a Biroului Politic și anume cea din data de 24 decembrie 1949¹¹²⁴. La această ședință au participat: Gheorghe Gheorghiu Dej, Vasile Luca, Teohari Georgescu, Lothar Rădăceanu, Iosif Chișinevski, Alexandru Moghioroș, Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Miron Constantinescu, Teodor Iordăchescu, Gheorghe Vasilichi, Ștefan Voitec, Chivu Stoica, Mihai Moraru, Iosif Rangheț, Vasile Vaida și

¹¹¹⁹ *Ibidem*.

¹¹²⁰ *Acțiunea de sărbătorire a celei de-a 70 – a*.

¹¹²¹ *Hotărârea Biroului Politic al C.C. al P.M.R. privitor la sărbătorirea a 70 de ani de la nașterea tovarășului Stalin*, Dosar 164/1949, Fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, fila 3.

¹¹²² *În cinstea celei de-a 70-a aniversări a tovarășului Stalin*, “Scânteia”, anul VIII, nr. 1595, miercuri 30 noiembrie 1949, pagina 1.

¹¹²³ *În cinstea celei de-a 70-a aniversări a tovarășului Stalin*, “Scânteia”, anul VIII, nr. 1596, joi 1 decembrie, pagina 1.

¹¹²⁴ *Raportul delegației care a participat la sărbătorirea la Moscova a lui Stalin*, Dosar 109/1949 Fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, fila 3.

Zaharia Tănase. Din descrierea călătorie se pot costata cel puțin două realități: descrierea contrar realității, a U.R.S.S.-ului ca o țară ideală, pe de o parte, și pe de altă parte faptul că liderii comuniști se ghidau în exclusivitate după modelul sovietic. Referitor la imaginea U.R.S.S.-ului trebuie spus că aceasta era total deformată, Gheorghiu Dej nu menționa nimic despre tehnologia înapoiată sau despre nivelul de trai scăzut al oamenilor; prezenta în schimb, o Rusie în care producția este extrem de ieftină, în care sunt inventate în permanență mijloace de producție extrem de perfecționate etc. Despre agricultură, Gheorghiu Dej povestește despre așa-numitele “semănători cu mână. Dintr-o simplă apăsare cu mână pui 2-3 boabe, cad la o adâncime pe care o stabilești, care rezistă și la secetă”¹¹²⁵, despre o plantă miraculoasă din care se făcea griș și făină, bune de mâncat și pentru oameni și pentru animale, un institut agricol cu 1700 de studenți. Aceasta descriere arata naturalețea cu care liderii comuniști nu ezitau să prezinte opiniei publice românești, ca realități faptele, aspecte ale vieții sovietice pe care propaganda rusa le inventa sau le lăsa să se vadă. Ca tip de construcție a discursului trebuie spus ca situația U.R.S.S.-ului este prezentată cumva în antiteză cu cea a României: în U.R.S.S. se folosește zgură pentru construcții realizându-se importante economii, în România, afirma Gheorghiu Dej “zac milioane de tone de zgură și nu se face nimic din ea”¹¹²⁶, în U.R.S.S., “materialele de construcție sunt ieftine ....la noi se cere(sic) materiale scumpe”¹¹²⁷ Vinovat pentru toate acestea este dușmanul necunoscut, Gheorghiu Dej preciza “și asta este o formă de sabotaj a dușmanului care vrea să ne împiedice să vedem rezervele care sunt în fiecare regiune”.¹¹²⁸ Pentru a îmbunătății situația Gheorghiu Dej propunea “să trimitem pe tovarășul Sălăjeanu cu un grup de tovi să vadă. Tovii sunt dispuși să ne pună la dispoziție, să ne dea tot ajutorul și asta trebuie să cerem în cadrul raportului tehnic” sau “ în privința culturilor de plante să trimitem oameni pricepuți care să studieze la fața locului și să întocmească un proiect cam cum să începem și noi să introducem asemenea culturi”¹¹²⁹ După cum se poate observa Moscova era campioană în falsificarea realității economice, politice, sociale și culturale și cu toate acestea liderii comuniștii lipsiți de cel mai elementar simț patriotic erau decisi să urmeze acest model, în ciuda consecințelor dezastruoase pentru țara noastră.

¹¹²⁵ *Ibidem*, fila 4.

¹¹²⁶ *Ibidem*, fila 5.

¹¹²⁷ *Ibidem*, fila 6.

¹¹²⁸ *Ibidem*.

¹¹²⁹ *Ibidem*.

**ABOUT THE ANNIVERSARIES IN THE DEBATES OF
THE POLITICAL OFFICE OF THE CENTRAL COMMITTEE
OF THE ROMANIAN LABOUR PARTY 1949**

SUMMARY

Together with the establishment of a new political system in Romania, the old national celebrations have been replaced with ones from U.R.S.S. or have been interpreted in order to serve to the new political ideology. Besides some of the celebrations as 1 of Mai (the international day of the work) or 9 of Mai 1977 (the proclamation of the independence), which were kept, appeared days in which have been celebrating different events, either related to the history of the Soviet Union (the birthday of Stalin etc.) or the day of our country. All this events have been organized to the little details by the members of the Political Office of the C.C. OF the P.M.R.. All these organizations of the party, syndicate, wage earners, etc. were obliged get involved into these activities, having precise assignments: the raising of presents for Stalin, the participation to diverse public manifestations etc. A special place during this manifestations is taken by the homage brought for the great neighbor from the East and of the Red Army: a full campaign was started in this sense: journalists, poets, writers, plastic artists etc. were obliged to create at the request of the political leaders of the country true odes dedicated to the communist ideology, to the Red Army, to the U.R.S.S.